

ADVERTIMENTS

El present diccionari és un recull dels mots bàsics de l'utilatge i la instrumentació química. Atès que l'utilatge químic emprat en un laboratori depèn, en part, de l'especialització d'aquest, he cregut que un recull de termes bàsics ha d'encloure, no els termes més representatius de cada especialització o branca de la química, sinó més aviat els termes comuns a les diverses especialitzacions. Així, el present diccionari correspon a l'utilatge d'un laboratori que podríem anomenar de «química general».

He donat, però, una certa preferència a la inclusió de termes referents a la química analítica, pel fet d'ésser aquesta branca la més difosa entre els laboratoris dels més diversos rams industrials.

Hi he introduït tota una sèrie de termes, generalment d'aparells de mesura d'alguna propietat física de les substàncies que, si bé no són pròpiament utilatge químic, els trobem sovint en un laboratori químic, com és ara areòmetre, refractòmetre, piròmetre, etc. També hi he introduït alguns termes que no són d'utilatge, per tal d'indicar que, quan són emprats com a tals utilatges, ho són de forma impròpia, com aerosol, mufla, etc.

Dels mètodes instrumentals de l'anàlisi química que han estat desenvolupats darrerament (absorció de radiació ultraviolada i visible o d'infraroja, fluorimetria i fosforimetria, dispersió de la radiació, espectroscòpia d'emissió i de flama, mètodes amb raigs X, polarimetria, mètodes electroquímics, polarogràfics i potenciomètrics, espectrometria de masses, espectroscòpia de ressonància magnètica nuclear, cromatografia, etc.), he preferit de recollir solament els termes més representatius, tot i que això podia disminuir l'actualitat del treball, car la majoria d'aquests mètodes estan encara en constant desenvolupament i revisió, i la nomenclatura no és prou fixada. D'altra banda, escapen una mica de l'abast del present diccionari, puix que la majoria són mètodes químics d'investigació altament especialitzada.

Cal advertir que crec que aquest recull de termes, acompanyats d'una succinta definició, té més aviat un interès solament lexicogràfic. Sovint,

però, les definicions dels mots corresponents a l'utilatge estrictament químic, ultrapassen aquest interès, ja que he cregut convenient que aquest diccionari pogués també servir d'«introducció a l'utilatge químic» als estudiants de Química o de ciències amb tècniques de laboratori afins, com és ara Farmàcia, Biologia, Agronomia, Geologia, etc.

* * *

La fixació de les formes catalanes ha estat feta d'acord amb els criteris d'adopció de neologismes científics i tècnics en català, especialment amb els seguits per Pompeu Fabra en el seu *Diccionari General de la Llengua Catalana*.

Les formes corresponents a neologismes que no són fàcilment derivables d'altres ja existents en català, les he fixades d'acord amb llurs equivalències en les llengües de més influència científica sobre nosaltres (anglès, francès, castellà, italià), tot mirant de no apartar-nos-en innecessàriament.

Alguns pocs termes d'ús internacional invariable, o emprats a bastament entre nosaltres en llur forma no catalanitzada, han estat admesos en forma original, en el qual cas ho indico entre claudàtors, com és ara *reiter* [alem.].

* * *

La difusió del català en els escrits, en les comunicacions i en les publicacions científiques és molt reduïda. Els professionals, els estudiants i, àdhuc, els professors dels Països Catalans, sovint tenen dificultats en la terminologia química. Modestament vull contribuir a esmenar part d'aquesta dificultat, per mitjà d'aquest diccionari, que recull els termes d'una petita però important parcel·la de la Química.

Vull agrair sincerament l'ajut rebut de totes les persones que, de formes diverses, han col·laborat en la redacció i edició del present treball, especialment dels meus col·legues de la comissió lexicogràfica de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, als quals dec algunes observacions molt importants. Nogensmenys, qualsevol aspecte incomplet, inexacte o erroni d'aquest diccionari solament m'és atribuïble a mi. Agrairé tota mena d'observacions que hom tingui l'amabilitat de fer-me arribar.

Dono gràcies a la casa Afora, de Barcelona, per la cessió desinteressada de totes les il·lustracions que figuren intercalades en el text.

Barcelona, gener de 1977.